

LISTAK

Što znademo o prvim sucima (iudices, Richter) u komorskom Osijeku?

Staroga arhiva od 1690.—1809. nema. Jedan ga je nesavjestan načelnik prodao na funte kao makulaturu. Sačuvano je malo. Zato je i najneznatniji prilog iz toga doba za historiju grada dobro došao. Mi ćemo u ovom prikazu iznijeti sitne bilješke o našim prvim sucima, što smo ih godinama skupljali.

Kako je autohtoni elemenat tek nedavno izišao ispod vlasti turske i bio potpuni analfabeta, sudačku su službu mogli obavljati samo pismeni stranci, koji se regrutirali iz redova došljaka Nijemaca civilnog i vojničkog staleža. Zato su i prvi naši suci odreda Nijemci, koji ureduju njemački.

Zasada ćemo donijeti biografske podatke o **tvrdavskim** sucima, dok ćemo jednake podatke o gornjo- i donjovaroškim sucima iznijeti u narednom zborniku. O javnom njihovom radu bit će govora u povjesnom dijelu naših prikaza, koji će redom slijediti.

1. Daniel Ferdinand Vesentin mercator (trgovac) 1690.—93. i 1699.

Sve što o njemu znamo, donijeli smo u Osiječkom Zborniku 1936. p. 44.

2. Johann Wolfgang Gschill (Schill, Schickel) 1694.—95.

Za profesiju njegovu ne znamo. Žena mu se zvala Katarina Justina. Imao je 4 djece (1 žensko i 3 muška). Najstariji sin (ostala su mu djeca umrla) Ignacije posvetio se mesarskom obrtu (lanio) i g. 1734. stupio u brak s Anom Marijom Reininger. Nismo

mogli utvrditi, kada je sudac Ivan umro.

3. Ivan Franjo Medveczki, carnerius (mesar) 1696.—98. i 1700.—1701.

Bio je već 1695. gradski senator, a odmah naredne godine od komore postavljen za suca. Znamo, da je bio dvaput oženjen, ali ne znamo, da li je imao djece. Umro je 22. X. 1707. Ne bismo znali dokazati, da li je Đuro Medveczki, viconotar požeške županije, koji se 22. V. 1769. u Osijeku oženio Katarinom pl. Zombory, bio u ikakvom srodstvu s našim sucem.

4. Ivan-Jakob Lenhardt (Leonhard, Leinhardt) caupo (birtaš) 1702.—3.

Znamo, da je 1694. bio »Wagenmeister in Zeughaus«, a onda birtaš »ad signum Fortunae« (Fortuna wirt). Žena Ana Kristina porodila mužu sina Jakoba Antuna, koji je 1718. sklopio brak s Evom Emm. Ne znamo za dan smrti našega suca, dok mu je žena Ana Kristina umrla 29. III. 1719.

5. Ivan Franjo Corneth mercator (trgovac) 1704.

Bio je po zanatu trgovac (»ad nigram aquillam - crnom orlu). Trgovina mu bila negdje u Kolhoferovoj ulici. Žena mu se zvala Ana Marija. Imao je dvoje djece. Umro je 23. V. 1704. Počiva u isusovačkoj kripti.

6. Ivan Gašpar Aman chyrurgus (vidar) 1705.—8., 1713., 1719.—42.

Rođen je 1656. u Neurkirchu u Švicarskoj (Helvetia). U Osijek je došao s okupacionom vojskom, u kojoj je bio »bellicus chyrurgus« i to upravo u op-

skrbničkoj četi generala Guidona Starhemberga (chirurgus annonae - Proviant Feldscher). G. 1700. ostavio je vojsku i smjestio se u tvrđi kao »civis chirurgus« i imao veliku praksu. Ženio se četiri puta i imao 13 djece.

U nizu osječkih sudaca Aman je krupna ličnost. Za njegove sučije provedena je organizacija našeg Magistrata. Prvi gradski protokoli počinju za njega i oni su najvažniji i jedini izvori za historiju grada u prvim decenijama XVIII. v. Njegov organizatorski rad uvelike je cijenila i komora, koja ga je u tri maha imenovala sućem, te je sudačku službu obnašao punih 30 godina. Taj rekord u trajanju službe nije postigao niti jedan od sudaca niti potonjih načelnika. Uprava mu je bila uzorna, a gradske financije najsređenije. Za osobite svoje zasluge dobio je 1735. austrijsko plemstvo. To plemstvo ne spominje ni Bojničić ni Laszowsky.

Kao sudac živo se založio, da čuotvorni kip Majke Božje Judske, koji je upravitelj škloških dobara Henrik Benois za Rakocijeve bune (1703) donio u Osijek i smjestio u franjevačku crkvu sv. Križa, **stalno ostane u Osijeku** i to motivirao službenim aktom od 15. VII. 1708. Vlastoručni potpis na jednom atestu svjedoči, da je i sam iskusio milost aljmaške Gospe ozdravivši od teške bolesti (P. Ambrozije Gabler: *Diarii aljmaške župe sub. d. 18. IX. 1746.*)

Aman je doživio visoku dob. Umro je u 95-toj godini 13. XI. 1751. u 3 sata izjutra. U 7 sati na večer istoga dana otprati ga uz plamen bakalja sav vojnički i civilni Osijek na vječni počinak u isusovačku kriptu. Kondukt je vodio superior Franjo Dierninger.

7. Pavao Siebenberger mercator (trgovac) 1714.—16.

Odakle je Siebenberger, pravo ne znamo. Naslućujemo, da je Austrija-

nac (ob der Enns). Oženio se udovicom Anom Marijom Corneth i trgovinu »Crnom Orlu« vodio pod svojim imenom. Kako mu je žena već poslije dvije godine umrla, oženio se Anom Marijom, kćerkom tvrđavskog trgovca Hirscha. Ona mu je porodila sedmero djece. Najstarija kćerka Franciska udala se 24. V. 1741. za Franju Werlitza trgovca. Sudac Pavao umro je 16. XI. 1736., a Ana Marija 8. XII. 1746.

8. Matija Vogel, faber ferrarius (kovač) 1714.—16.

Rođen je u S. Hippolitu u Alzaciji. U Osijek je došao s okupacionom vojskom. Bio je »faber ferrarius fortificationis in Hornwerk«. Dana 9. V. 1695. sklopio je brak s Anom Barbarom udovom Greffler, kojoj je muž bio »faber et civis«. G. 1706. on je senator, 1714. sudac. Imao je samo jednu jedinu kćerku. Umro je 15. X. 1735. Udovica se njegova 1736. preudala za Štajerca Franju Streichera, pekara po zanatu.

9. Josip Franjo Tremelli, artilleriae magister (artiljerijski stražmeštar), chori praefectus et organoedus ecclesiae S. J. (crkveni organista) 1717.—18.

Došao je u Osijek s regimentom Marulli, koja se regrutovala iz Italije. Bio je dakle talijanskog podrijetla. Mora da je bio glazben, jer je već 1698. »regens chori« u isusovačkoj crkvi.

Dne 8. XI. 1706. ušao je u brak s Anom Justinom, udovom svoga zemljaka Urbana Mosse remenara i senatora. Isusovački matičar, kada bilježi smrt Ane Justine (29. X. 1721.) zapisuje, da je bila »pulcherrima«.

Već poslije 4 mjeseca Josip sklapa brak s Marijom Magdalenom Sorger, koja mu je porodila osmero djece. Varoški je sudac 1717., a od 1722.—30. obavlja službu varoškog notara. Umro je 26. V. 1732., a udovica mu se 1736.

preudala za Bečliju Ernsta Friedla, mesara.

10. Ivan Većeslav Weber caupo (birtaš) 1743.—6.

Znamo samo, da je 1724.—36. bio varoški senator, a 1743. varoški sudac. Žena mu bila Ana Susana, s kojom je 17. X. 1762. proslavio srebrni pir. Imao je sina Antuna, krojača (sartor), koji od g. 1755. ima službu, da redovito navija sat na glavnoj straži (Hauptwache) kao »horologarius in supremis vigiliis«.

11. Ivan Hartman vitriarius (staklar) 1747.—67.

Bio je austrijski Nijemac. Imao je kuću u Kuhačevoj ulici. Sudac je bio 21 godinu. Osobitih je zasluga stekao, kada je u zajednici sa podžupanom Ivanom Kap. Adamovićem 1765. ponovo uskrisio osječku gimnaziju. God. 1729. oženio se Marijom Reginom Sorger i s njome je imao 4 djece. Umro je 11. II. 1768. Nad grobom mu govorio P. Kristijan Monsperger (qui a P. Christiano Monsperger, prophesore poeseos, ut promotor scholarum nostrarum ornatus). Staklarsku radnju očevu vodio je sin Josip. Udova Josipova preudala se g. 1749. za staklara Franju Folerta. Jedna kćerka Ivanova (Susana) pošla je 1760. za požeškog trgovca Antuna Weilendera.

12. Matija David caeroplasta (licitar) 1768.—69.

O njemu znamo vrlo malo. Umro je 11. VII. 1799. Ostavio je sina Ivana licitara oženjena Elizabetom, koja se poslije muževe smrti preudala za kapetana Adama Molitora (1807.) Drugi sin Pavao umro je 8. XII. 1814.

13. Petar Hutter fab. ferrarius (kovač) 1770.—74.

Premda je rodом Osječanin, ne znamo o njemu gotovo ništa. Znamo samo, da je imao kćerku Klaru, koja se udala za nekog Josipa Markhardta. Petar je umro 13. III. 1787.

14. Josip Hatzinger aedilis (graditelj) 1774.—78.

Žena mu bila Rosalia rođena Seelenheim, s kojom je imao 4 djece. Ostala na životu jedina Alojzija, koja se 1810. udala za osječkog kirurga Jakoba Rescha. Josip je umro 6. VIII. 1809. Udovica se njegova 2. V. 1811. udala za gradskog senatora Martina Mollera.

15. Antonius Reinhardt, chyrurgus (vidar) 1779.—81.

Reinhardti su Austrijanci. Prvi je u Osijek došao Gabrijel, po zanatu licitar (caeroplasta, dulciarius). Uzeo je za ženu udovicu Anu pok. kirurga Horitza, koja mu je porodila 4 djece. Francisku, koja se 1736. udala za licitara Ivana Leibla Austrijanca, te sinove **Konrada** i **Antuna**, koji su postali kirurzi. Otac Gabrijel bio je po nekoliko puta i varoški senator († 4. II. 1735.)

Sin Antun bio je 1732. senator, a 1779. sudac. Žena mu je bila Katarina. Djece nije imao. Umro je 10. VII. 1809. u 76. godini.

16. Vjenceslav Tenzian smigmator (safundija) 1786.

O njemu znademo to, da mu je otac Matija imao radnju u gornjoj varoši, a sin Wenzel prenio radnju u tvrđu (1770.). Sudac je bio 1786.

17. Franjo Blažić mercator (trgovac) 1786.—88.

Blažić je prvi Hrvat sudac i to ne samo sudac tvrđave nego i donjeg i gornjeg varoša, jer je car Josip dekretom od 2. XII. 1786. proveo unifikaciju triju općina.

Blažići su stara familija osječka. Prvi poznati član familije bio je **Matija**, koji je umro 16. II. 1709. u 80. godini. Proživio je dakle dugi niz godina i pod turskom vladom. Imao je sina **Franju Antuna**, koji se 1722. suortačio s Marijanom Bartolovićem s otoka (ex insula) i oni su u tvrđi otvorili špece-

rajsku radnju. Kada se poslije kratkoga vremena Marijan preselio u donju varoš, vodio je radnju pod svojim imenom Franjo. Radnja mu je bila u Kuhačevoj ulici. Kao ugledan građanin postao je i senator.

G. 1722. oženio se Marijom Magdalenom, koja mu je porodila 6 djece (4 muške i 2 ženske). Poslije njegove smrti (10. IV. 1765.) nastavio je liniju sin **Franjo Antun** (1727.—86.), koji je imao za ženu Mariju Goritzki, s kojom je porodio 10 djece. Kuća Blažić došla je njegovim radom do tolikoga prosperiteta, da je postala najuglednija trgovina u Osijeku. Svu je djecu (pretežno ženskadija) dobro smjestio, a kćer Mariju udao za graničarskog kapetana Adama pl. Babogredca de Ehrenburg 1756. Umro je 6. V. 1786.

Liniju je produžio **Franjo Antun**, naš **sudac**. Rodio se 2. VIII. 1746. U 27-moj godini oženio se Katarinom, kćeri tvrđavskog trgovca Mihića.

Kako je familija Mihić sasma izumrla, baštinila je svu imovinu Katarina, žena Franjina, i Blažići su tako došli do velikog bogatstva. Ali otajstvene sile svemira namijenile su jednaku sudbinu i Blažićima. Premda je Katarina svome mužu izrodila 8 djece, nijedno nije preživjelo niti oca niti majku i pod stare dane preostade zadnji svoga roda Franjo Antun, koji je umro 12. II. 1794., i zadnja svoga roda Katarina, koja je umrla 23. XII. 1791.

Slični tragični udesi pratili su i druge ugledne osječke familije.

J. Bösendorfer